

„A MUNKAHELYI EGÉSZSÉG ÉS BIZTONSÁG FEJLESZTÉSE
A „D” VILLAMOS ENERGIA-IPARI ÁGAZATBAN”

GINOP-5.3.4-16-2018-00040

2019.

**Hol találjuk
a munkavédelmi szakanyagokat?**

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

1. A kiadvány célja

Segítséget nyújtani a munkavállalóknak és kifejezetten a munkavédelmi képviselőknek a munkavédelmi normák közötti eligazodásban.

2. A munkavédelem szabályozása

A munkavédelem – az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek és követelményeinek a – megvalósulását több szintű szabályozás biztosítja: nemzetközi egyezmények, irányelvek, ajánlások; nemzeti, állami szabályozás: országos hatályú (pl. tv.), ágazati hatályú (pl. szabvány); munkáltatói belső szabályzatok.

A szabályozások közös pontja, hogy mind a munkáltatónak és mind a munkavállalónak meghatároz felelősségeket és kötelezettségeket is. **Alapvetően a munkahelyi egészségért és biztonságért a munkáltató felel.** Az ő felelőssége, hogy az irányítása alá tartozó valamennyi területen a munkahelyek kialakítása és üzemeltetése megfeleljen az előírásoknak. A munkáltató kötelezettsége a munkahelyi veszélyek csökkentése, a kockázatok értékelése, kezelése és közlése, a védelmi és megelőző intézkedések meghozatala és írásban való lefektetése.

A **munkavállalók felelőssége** és együttműködési **kötelezettsége** fennáll a munkaeszközök és egyéni védőeszközök megfelelő használata, az előírások (munkavédelmi szabályok, utasítások, munkavédelmi oktatás, orvosi vizsgálaton való részvétel stb.) betartása tekintetében, továbbá, hogy biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban végezze feladatait.

3. A munkavédelem nemzetközi szabályozása

3.1. Római szerződés (1957):

Az „élet és munkakörülmények állandó javítása”, mint megfogalmazott elvárás.

3.2. Gazdasági, Szociális, Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (1966)

3.3. Európai Szociális Charta (1991)

Magyarországon az **1999. évi C. törvénnyel** hirdetik ki (19 cikkből, melyből legalább ötöt kötelezőnek kellett elfogadni, Magyarország több mint ötöt elfogadott, de nem az összes 19 cikket). Ezek közül a biztonságos és egészséges munkafeltételekhez való jogot Magyarország kötelezőként elfogadta.

3.4. Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 155. számú Egyezménye (1981)

A dolgozók biztonságáról, egészségéről és a munkakörnyezetről szóló egyezmény (1981. június 22), Magyarországon a **2000 évi LXXV. törvénnyel** lett kihirdetve.

II. rész 4. cikk

„Minden tagállam köteles az országos körülmények és a gyakorlat tükrében, valamint a munkaadói és munkavállalói legrepresentatívabb érdekképviselői szervekkel lefolytatott konzultáció után kialakítani, megvalósítani és időközönként felülvizsgálni a munkavállalók biztonságára, egészségre és a munkakörnyezetre vonatkozó nemzeti politikát.”

3.5. Az ILO 161. számú Egyezménye 5. cikk (1988. évi 13. törvényerejű rendelettel lett kihirdetve):

Az üzemegészségügyi szolgálatról szóló egyezmény.

3.6. Az ILO 164. számú Ajánlása

A munkavállalók biztonságáról, egészségéről és a munkakörnyezetről szól, kapcsolódva az ILO 155. számú Egyezményéhez.

Kimondja, hogy a munkavállalók munkavédelemmel kapcsolatos érdekvédelmét biztosítani kell. Rögzíti a javaslattevési jogosultságot.

3.7. Az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete (2006. december 18.) a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (**REACH**), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról. (A hazai jogrendszer részévé vált a **26/2007.(VI.7.) EüM. rendelet**tel.)

3.8. Az Európai Parlament és a Tanács 1272/2008 /EK rendelete a GHS szabályozás szűkebb értelmezése, az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról (GHS/CLP), amely 2009. január 20-án lépett életbe.

3.9 Az Európa Parlament és a Tanács 2003/88/EK irányelve (2003. november 4.) a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól:

- Az ügyeleti idő meghatározása olyan szempontból, hogy teljes egészében munkaidőnek számít.
- Az irányelv 2. cikke meghatározásokat tartalmaz a munkaidőre, pihenőidőre, elegendő pihenésre, stb.
- A 3. cikk a napi pihenőidővel foglalkozik, az 5. a heti pihenőidővel, a 6. a maximális heti munkaidővel, stb.

3.10. Az Európa Tanács 89/391/EGK irányelve (1989. június 12.)

A munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szól.

Az Európai Unió „munkavédelmi törvényének” tekinthető. Célja: biztosítani a munkavállalók fokozott védelmet az EU tagállamaiban. Az irányelv hatálya kiterjed valamennyi munkavállalóra, kivéve az egyéni vállalkozókat és a háztartási alkalmazottakat. Kimondja, hogy a munkavállalók egészségéért és biztonságáért a munkáltató a felelős.

A munkabiztonsági és munkaegészségügyi feladatokat meghatározó keretirányelv és a **végrehajtására kiadott egyedi irányelvek (jelenleg: 25) alapelve és közös jellemzője:**

- kiemeli, hogy a műszaki biztonság, a munkabalesetek és a foglalkozási megbetegedések megelőzése szempontjából jelentős a munkakörnyezet és a munkafeltételek szerepe;
- hangsúlyozza a megelőzés módszereként kötelezően bevezetett kockázatértékelést a munkavégzés, a munkakörülmények és a munkakörnyezeti tényezők esetén;
- minden szektorra azonos minimum feltételeket, követelményeket (standardokat) állapít meg függetlenül a tulajdonlás formájától (állami vagy magán) és a gazdálkodó szervezet nagyságától (mikro-, kis-, közepes vagy nagyvállalkozás);

- a közös minimum feltételek teljesítése mellett megengedi a szigorúbb nemzeti szabályok megtartását is (ha az nem jelent túlzott anyagi és adminisztratív terhet a kkv-k-nak);
- a jogharmonizációs feladatokon túl előírja a nemzeti megelőző egészségügyi szolgáltatói rendszer – kockázatok szerinti – kialakítását;
- támogatja a tagállamok nemzeti munkavédelmi politikájának megvalósítását is.

Fontosabb irányelvek:

89/655/EGK irányelv a munkavállalók által a munkájuk során használt munkaeszközök biztonsági és egészségvédelmi minimum követelményeiről

90/270/EGK irányelv a képernyő előtt végzett munka biztonsági és egészségvédelmi minimum követelményeiről

89/656/EGK irányelv az egyéni védőeszközök minimális követelményeiről

94/33/EK irányelv a fiatal személyek munkahelyi védelméről

3.11. Európai Szociális Párbeszéd

A szociális párbeszéd a szociális partnerek közötti párbeszéd, dialógus. Szociális partnerek alatt pedig a munkaadók, illetve munkavállalók szervezeteit értjük. Az európai szociális párbeszéd olyan párbeszéd, egyeztetés, mely az európai szintű szociális partnerek között zajlik.

Keret-megállapodások: Részmunkaidős foglalkoztatás (Irányelv), Határozott ideig tartó munkaviszony (irányelv), Szülői szabadság (irányelv), Távmunka (autonóm megállapodás), Munkahelyi stressz (autonóm megállapodás), Munkahelyi zaklatás és erőszak (autonóm megállapodás), Befogadó munkaerőpiac (autonóm megállapodás)

A különbség az autonóm megállapodások és az irányelvek között az, hogy az irányelvek a közösségi jog részét képezik, mindenkre kiterjednek. Míg az autonóm megállapodások csupán a megállapodást aláíró felekre terjednek ki.

4. A munkavédelem magyarországi szabályozása:

4.1. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

XVII. cikk (3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

4.2. Törvényi szabályozás

4.2.1. A nemzetközi normákat kihirdető törvények

4.2.2. A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.)

E törvény a szervezett munkavégzés munkabiztonsági és munkavédelmi követelményeit és a megvalósítást szolgáló – törvénykezési, szervezési, intézményi – előírások rendszere.

Biztosítja a munkavédelemmel kapcsolatos érdekegyeztetést, valamint a munkavállalók munkavédelmi érdekvédelmét, meghatározva a munkavédelmi képviselők jogait és kötelezettségeit, nem érintve a munkavállalói érdekképviselőknek más jogszabályban – így különösen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben (a továbbiakban: Mt.), a közszolgálati tisztviselőkről, illetve a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényekben – szabályozott, munkavédelemmel kapcsolatos jogait.

4.2.3. A kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény

Az Országgyűlés, a veszélyes anyagok és veszélyes keverékek káros hatásainak megfelelő módon történő azonosítása, megelőzése, csökkentése, elhárítása, valamint ismertetése céljából alkotta meg ezt a törvényt.

4.2.4. 20/2001. (III. 30.) OGY határozat a munkavédelem országos programjáról

A program bevezetője: „A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény az állam feladatává teszi, hogy - a munkavállalók és a munkáltatók érdek-képviselői szerveivel egyeztetve - kialakítsa az egészség, a munkavégző képesség megóvására, a munkabiztonságra és a munkakörnyezetre vonatkozó országos programját, amelynek megvalósulását időszakonként felülvizsgálja. Ez a munkavédelem országos programja, amelynek - középtávú, öt évre szóló cselekvési rendszerként - célja a jelen munkavédelmi problémáinak megoldása és a jövő problémáinak megelőzése.”

A Munkavédelem Nemzeti Politikáját a Kormány a 2016. október 5-i ülésén tárgyalta meg és fogadta el, majd a **1581/2016. (X. 25.) Korm. határozat**ban rendelte el a jóváhagyott dokumentum közzétételét.

A munkavédelmi stratégia 22 pontban határozta meg – az EU 2014-2020 közötti munkavédelmi stratégiájával összhangban – a 2016-2022 közötti időszakra a hazai munkavédelem prioritásait és hosszú távú fejlesztési irányait.

4.3. Kormányrendeletek

4.3.1. **89/1995. (VII. 14.) Korm. rendelet** a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról

4.3.2. **102/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet** a veszélyes hulladékokról

4.3.3. **98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet** a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről

4.4. Miniszteri rendeletek

4.4.1. **Munkügyi rendeletek**

4.4.1.1. **5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet** a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

4.4.1.2. **2/1998. (I. 16.) MüM rendelet** a munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről

- 4.4.1.3. 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről
- 4.4.1.4. 4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről
- 4.4.1.5. 10/2016. (IV. 5.) NGM rendelet a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről
- 4.4.2. Népjóléti és egészségügyi rendeletek
- 4.4.2.1. 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről
- 4.4.2.2. 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről
- 4.4.2.3. 25/1998. (XII. 27.) EüM rendelet az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről
- 4.4.2.4. 25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM együttes rendelet a munkahelyek kémiai biztonságáról

4.4.3. Ágazati rendeletek

- 4.4.3.1. 47/1999. (VIII. 4.) GM rendelet Emelőgép Biztonsági Szabályzat kiadásáról
- 4.4.3.2. 72/2003. (X. 29.) GKM rendelet a Feszültség Alatti Munkavégzés Biztonsági Szabályzatának kiadásáról
- 4.4.3.3. 4/2001. (II. 23.) GM rendelet a bányauzemekben megvalósítandó biztonsági és egészségvédelmi követelmények minimális szintjéről
- 4.4.3.4. 89/2003. (XII. 16.) GKM rendelet a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó tevékenység során bekövetkezett súlyos üzemzavar és súlyos munkabaleset bejelentésének és vizsgálatának rendjéről szóló biztonsági szabályzat közzétételéről
- 4.4.3.5. További ágazati rendeletek a Biztonsági Szabályzatok kiadásáról
- 4.5. Munkahelyi szabályzatok (Kollektív Szerződés, Szervezeti és Működési Szabályzat, Munkavédelmi Szabályzat, munkaköri leírások, egyéni védőeszköz szabályozás, mentési terv, technológiai, gépkezelési utasítások)

5. A jogszabályok elérhetősége

Legfontosabb jogszabályok kigyűjtése, nyomtatása:

www.njt.hu, www.WoltersKluwer www.ommf.gov.hu

Szabványok: www.mszt.hu

Szabványkeresés: Keresés/szűrés jelzet (pl. MSZ 1585) és cím szerint (pl. targonca). ICS 53.020.01 Emelőszerkezetek általában

Alapszabvány MSZ EN ISO 12100:2011 Gépek biztonsága. A kialakítás általános elvei. Kockázatbecslés és kockázatcsökkentés. (ISO 12100:2010)